

Nehéz meghatározni, hogy körülbelül időszámításunk kezdetéig melyek a római művészet jellemző vonásai. Az időszámításunk előtt 6. században még az etruszkok uralkodnak a városban. Ez a nép elsősorban halotti kultuszával, sírkamra festményeivel tette ismertté magát, és alapvető épülettípusokat hagyott a rómaiakra.

A császárkorra kialakult a sajátos római építészet. A jellegzetes városi létesítmények elnyerik végső formájukat: a központi fórum körül álló templomok, a curia, basilika, paloták. A lakosság szórakoztatásáról amfiteátrumok, cirkuszok, színházak és fürdők gondoskodtak.

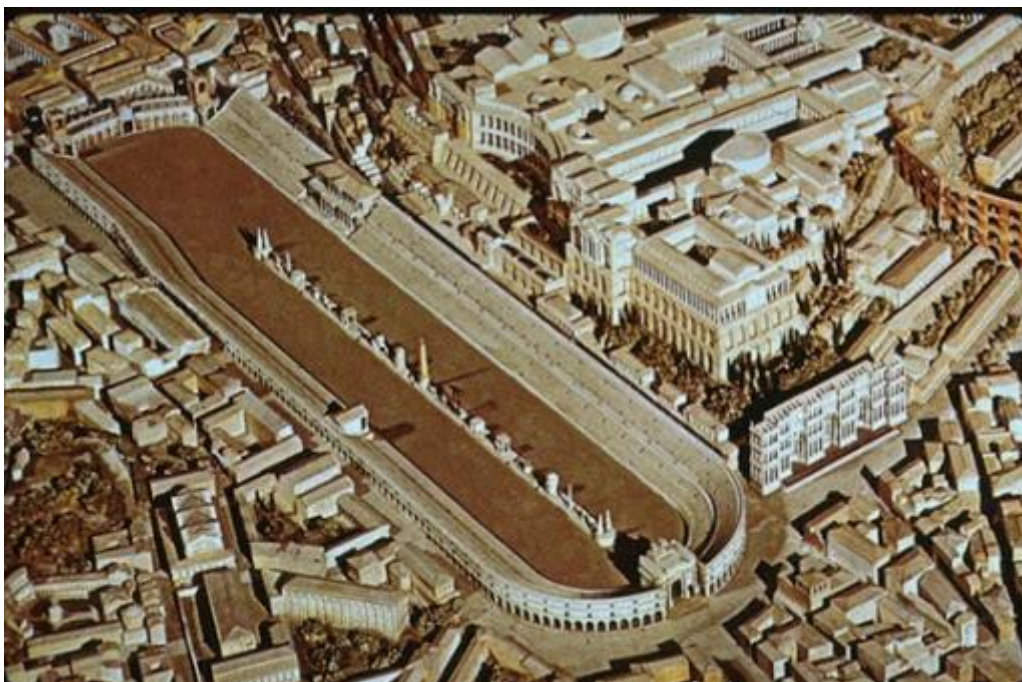
Színház: félkör alakú több emeletes székéné, ami díszes homlokzatú és a nézőtér falával azonos magasságú volt, az előtte emelt színpadon játszottak.

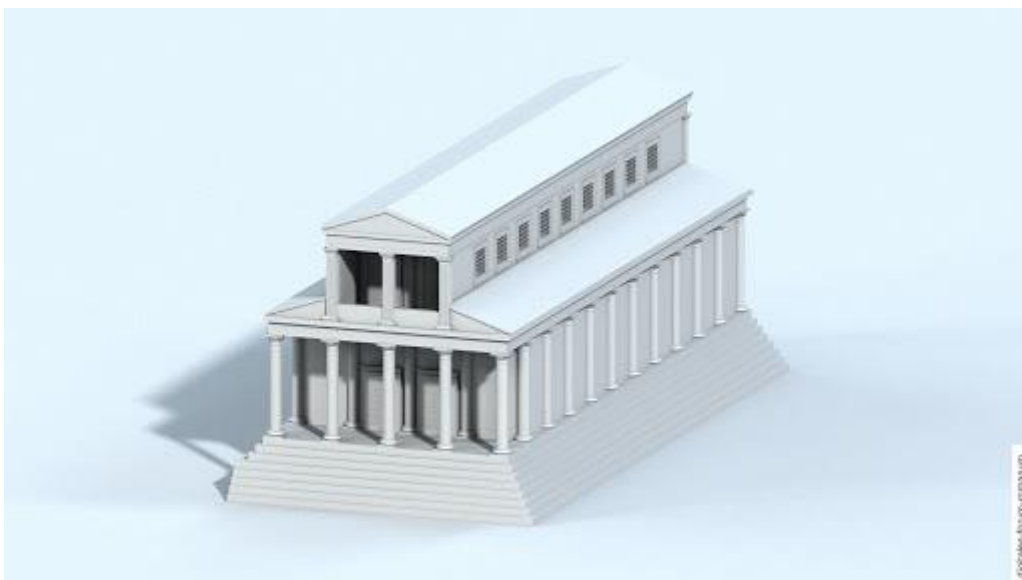
Amphiteatrum: föld illetve kő padosorokkal övezett elliptikus szabad tér, gladiátor- és állatviadatok, sportolás színhelye. Például Colosseum

Cirkusz: kocsiversenyek, szárazföldi és tengeri harcjátékok bemutatására szolgálták, tulajdonképpen az amfiteátrumok szerkezetéből indultak ki. Például Circus Maximus

Basilika: nagy csarnok, amely a vásárcsarnok és a törvényszék céljait egyesíti. Legtöbbször háromhajós, a főhajó magasabb és a mellékhajók fölé emelkedő falaiban vannak az ablakok. A legrégebbi még kinyomozható ilyen épület a Bazilika Porcia

A római mérnökök belső termeket is be tudtak fedni a boltív törvényei szerint: boltozattal, mely lényegében sűrűn egymás mellé rakott boltívek összefüggő rendszere.

A római építészet emlékei legnagyobb részt elpusztultak.

Építészet

A legfőbb építőanyag a téglavolt, de a rómaiak egyfajta betont is kitaláltak és alkalmazták, melyet kavics, vulkáni hamu, zúzott cserép és kő keverékeként állítottak elő. Technikai vívmányaik közül legkiemelkedőbb a boltív.

A rómaiak nagyon sok várost építettek, szinte minden ilyen települést egyforma terv alapján építettek, s ebben következetesek voltak. A terv egy sakktáblaszerű beosztáson alapul, a várost két főútca, az északi-déli irányú *cardo*, és kelet-nyugati *decumanus* osztotta négy részre. Ezekkel párhuzamosan helyezkedett el a többi utca, és a négyzet vagy téglalap alakú háztömbök. A város közepén volt a forum, fallal vagy oszlopsorral körülvett, kikövezett tér. Új épületfajták keletkeztek: a városokban bérházak, fürdők, vízvezetékek, amfiteátrumok, diadalívek stb., de a templomok és mauzóleumok sem maradhattak el.

Az amfiteátrumok a gladiatori játékok, az állatviadalok és a 2–3. század folyamán esetenként a keresztények kínzásának fő színhelye. Amfiteátrumok a birodalom egész területén fennmaradtak jobb-rosszabb állapotban.

Szobrászat

Több évszázadon át császárok, és egyszerű polgárok egész arcképcsarnokát formázták meg. A portrék közvetlenek és reálisak. Realizmusuk a görög és etruszk hagyományokból, és abból a régi római szokásból gyökerezik, hogy az elhunyt arcának viaszlenyomatát is megőrizték. Az olyan szobrok, mint Augustus császáré, a megmintázott személy tulajdonságait tükrözik, de egyben azt az eszmét is, hogy az uralkodó isteni eredetű.

Ugyanez a realizmus jellemző a történelmi eseményeket ábrázoló római domborművekre is. És van még egy fajtája a művészetnek, ami tipikusan római. Győzedelmes hadjárataikat domborművekben hagyták az utókorra.

Festészet

A római festészet maradványai leginkább Pompeiiben maradtak fenn, a várost ugyanis a Vezúv 79. évi kitörésekor láva és hamu lepte el, ami megőrizte a festményeket. Pompejiben fejlődött folyamatosan a falfestészet. A villákban mindenütt falfestmények díszítették a falakat: festett oszlopsorok, bekeretezett képeket utánzó díszítmények, színpadi képek. A festmények a falat teljesen elborították. A falmező közepén, a csendélettől kezdve a mindennapi életből vett jeleneteken át a történelmi, mitológiai tárgyú képekig mindenféle ábrázolás megtalálható. A festészet a hétköznapi életből veszi témáit: borbélyüzleteket, színházi jeleneteket ábrázolnak.

Mozaikok

Mozaikok az egykori Római Birodalom egész területén fennmaradtak. A mozaikok, mint az egész ókori művészet, elbeszélő jellegűek, történetet vagy eseményt ábrázolnak nagy természetességgel és realiztikusan. Megemlíthető az egyik pompeii házban, az isszoszi csatát ábrázoló nagyméretű mozaik, mely a Nagy Sándor és Dáriusz vezette lovasságot nagy művészi és technikai jártassággal tárja elénk. Kiemelkedők a Salonában feltárt mozaikpadlók is, amelyek Orpheuszt és Szapphót ábrázolják madarak és geometrikus díszítőelemek között, továbbá Romuliana padlómozaikjai, melyek közül az egyik Dionüszoszt ábrázolja egy leopárdal.

Gliptika

A gliptika, a vésett faragású, illetve díszítésű, drágakövek vagy féldrágakövek művészete, szintén fejlett volt mind a helleniztikus, mind a római korban. A leggyakoribb az ónix és szardonix gemma és kámea. Mindre a tökéletes kidolgozás és a harmónia jellemző. A római gliptika egyik remekművét Szerbiában fedezték fel, Kusadak-nál. Ez egy ónix kámea, amelynek rétegei a hófehértől a sötétbarnáig minden árnyalatot felölelnek. Győztes római hadvezért ábrázol egy lovon. A ló lába előtt a rab barbárok hevernek. A kámea stílusa a 4. századra utal, így a hadvezér valószínűleg I. Constantinus.

